

ALSÓNÁNA KÖZSÉG
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
(RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ 2021. ÉVI KIEGÉSZÍTÉSÉVEL EGY DOKUMENTUMBAN)

2020.

Építészeti értékvizsgálat

Tartalomjegyzék

Bevezetés

1. Örökségvédelmi vizsgálat

1.1. A település történeti leírása

1.2. A település régészeti örökségének felmérése

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára

1.3.1. Világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek és területek

1.3.2. Az országos építészeti örökség elemei

1.3.3. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és nyilvántartott régészeti lelőhelyek

1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára

1.4.1. Településszerkezet

1.4.2. Telekstruktúra, utcavonal-vezetés

1.4.3. Utcaképek, utcakép-részletek

1.4.4. Egyéb településkarakter elemek

1.4.5. Építményrészletek (anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás)

1.4.6. Táj- és kertépítészeti alkotások, egyedi tájértékek, növényzet

1.4.7. Szobrok, képzőművészeti alkotások, utcabútorok

2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

2.2. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai

2.2.1. a régészeti örökségre,

2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre,

2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

3. Értékvédelmi terv

3.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

3.2. Önkormányzati feladatok

Melléklet:

Örökségvédelmi értékvizsgálati adatlapok

Építészeti értékvizsgálat térképei

BEVEZETÉS

Alsónána község közigazgatási területére vonatkozóan 2006-ban az akkor készített településrendezési terv részeként az akkor hatályos előírásoknak megfelelően örökségvédelmi hatástanulmány készült, mely így 13 éves, és a gyakori jogszabály-változások miatt már nem felel meg a mai előírásoknak.

Alsónána Község Önkormányzata az 55/2019. (VI. 17.) számú ök. határozatával döntött településrendezési tervének felülvizsgálatáról. Ennek keretében új örökségvédelmi hatástanulmány is készül.

Az örökségvédelmi hatástanulmány a 2001. évi. LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről 85/A. § (1) bekezdésének, valamint a 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról (továbbiakban: Korm. rendelet) 83-84. §-ainak előírásai alapján a Korm. rendelet 14. mellékletében szereplő tartalmi követelmények szerint készült.

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1.1. A település történeti leírása

Alsónána község Tolna megye délkeleti részén, Szekszárdtól délnyugatra, a Szekszárdi-dombság tájegység területén fekvő település.

Már a középkorban is lakott település volt, első hiteles említése 1494-ből való (*Nana*). 1553-ban sárközi faluként említik. A török kiűzése után szerb település volt, erre utal egykori neve, *Rácnána* is.

Az első szerb telepesek 1725-ben érkeztek. 1790 táján öt német család települt a községbe, a többiek a szomszéd falvakból települtek át. A két világháború között a község határa 2273 kat. hold volt ennek nagyobb hányada szántóterület, ezen kívül rét, legelő és meg nem művelt terület is tartozott a községhez. Az 1920-as évektől csökkent a falu lakossága. Ekkoriban a lakosság 92 %-a német nemzetiségű volt, vallásfelekezetiük szerint evangélikusok. Kívülük kb. száz görögkeleti vallású szerbet tartottak még számon a 315 lakóházból álló községben.

Az evangélikus népiskola három tanítóval működött. Volt egy görögkeleti iskola is, de a kis létszámú vallási közösség nem tudott saját tanítót tartani. Az egyesületi hagyományok az 1903-ban alakult dalegylethez, a Polgári Olvasókörhöz és a Német Népművelő Egyesülethez kötődtek. Ezeken kívül itt is működött Levente Egyesület, vadásztársaság, Önkéntes Tűzoltó Testület és Polgári Lövész Egyesület. Az első világháború után a rácokat, a második világháborút követően pedig a német ajkúakat is kitelepítették. Nyomukban több városból és községből (kb. 72 településről) költöztek családok Alsónánára. A kitelepítés után csak öt németajkú család maradt a községben, így a falu hagyományos német nemzetiségi jellege megszűnt, hagyományai eltűntek.

Napjainkban a lakosság többsége katolikus vallású, kisebb számban élnek a faluban reformátusok és evangélikusok is. Az utóbbiak temploma 1864-ben épült. Az evangélikus templomot 1993-ban az Alsónánáról kitelepített Németországban élő lakosok és leszármazottaik támogatásával újjátették fel. A katolikusok a szülőfalujukat elhagyni kényszerült rácok gazdátlanul maradt templomát foglalták el és használják ma is.

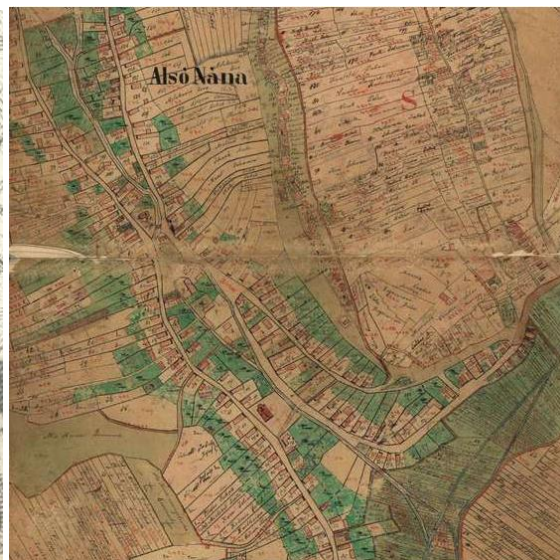
Alsónána az I. katonai felmérés térképén (1782-85)

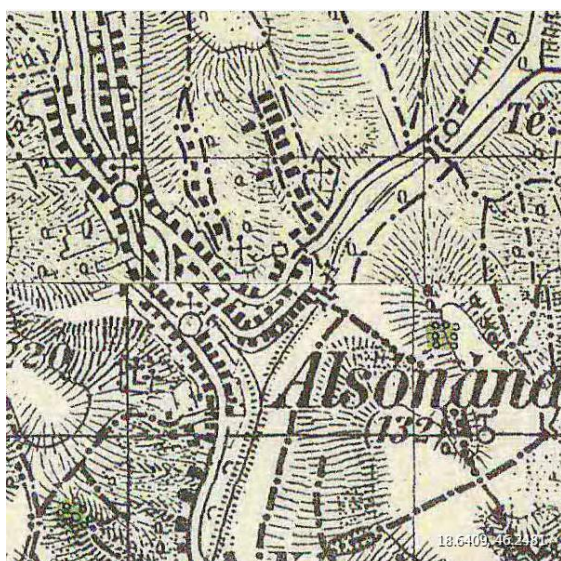
Alsónána a II. katonai felmérés térképén (1819-69)

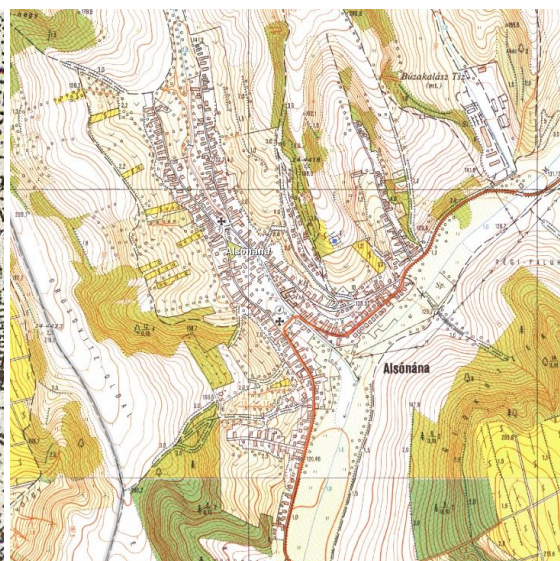
Alsónána a III. katonai felmérés térképén (1869-87)

Alsónána kataszteri térképe (XIX. sz. vége)

Alsónána a IV. katonai felmérés térképén (1941)

Alsónána topográfiai térképe (XX. sz. második fele)

1.2. A település régészeti örökségének felmérése

(L. Régészeti örökségvédelmi hatástanulmány)

1.3. A védett műemléki értékek értékleltára

1.3.1. Világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek és területek

Alsónána községben nem található világörökségi és világörökségi várományos helyszínek.

1.3.2. Az országos építészeti örökség elemei

A község egyetlen műemléki védettségű épülete a római katolikus (volt görög katolikus) templom.
Az épület műszaki állapota rendkívül leromlott, sürgősen felújításra szorul.

Alsónána műemlékeinek jegyzéke:

Sz.	törzssz.	azonosító	védelem fajtája	hrsz.	cím	név
1	11070	11490	műemlék	207	Dózsa György u.	Nep. Szt. János római katolikus templom
2	11070	13460	műemléki környezet	133, 134, 135/1, 136, 137, 208/1, 208/2, 337, 338, 383, 384, 385/1,601		R.k. templom műemléki környezete

Kíváncos lenne megvizsgálni a romantikus stílusú, 1864-ben épített evangélikus templom esetleges műemléki védelem alá helyezésének lehetőségeit.

1.3.3. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és nyilvántartott régészeti lelőhelyek

(L. Régészeti örökségvédelmi hatástanulmány)

1.4.A helyi építészeti örökség települési értékleltára

(L. a mellékelt értékleltárt)

1.4.1. Településszerkezet

A község belterülete a Nánai-patak völgyébe becsatlakozó, megközelítőleg észak-déli irányú patak völgyet, illetve a belterület déli részén a Nánai-patak völgyét követő, hosszan elnyúlt kétutcás településszerkezetet mutat (Rákóczi u.), mely a községközponttól délre a keleti és nyugati irányban kettéágazik, egyik ága Szekszárd felé (Kossuth Lajos u.), másik ága pedig Mórággy felé vezető út (Dózsa György u.). A belterület keleti részén három párhuzamos pincesor húzódik a hegyoldalon.

A település növekedésével néhány rövid, csápszerű mellékutca is kiágazott fenti főbb utcákból (Rákóczi u., Ady Endre u., József Attila utca).

1.4.2. Telekstruktúra és utcavonal-vezetés

A település telekszerkezetét vizsgálva a koronként eltérő telekalakítási gyakorlat nyomai figyelhetők meg.

A hagyományos telekszerkezet legjellemzőbben a Kossuth Lajos utca, Petőfi utca és Dózsa György utca mentén figyelhető meg, melyek jellemzője az utcára merőlegesen álló, keskeny (átlagosan 15-20 méter), ugyanakkor hosszú (helyenként több száz méter) „nadrágszj-telkek” sora. A Kossuth és Petőfi utca esetében a terepviszonyok miatt lényegesen kisebb mélységű telkek alakultak ki. A lakosság növekedésével a Kossuth és Dózsa György utcák patak felőli oldalát is elkezdték beépíteni, itt viszont a helyszűke miatt csak igen kis mélységű telkek jöhettek létre.

A Kossuth Lajos utca délkeleti részének új parcellázásánál jellemzően ugyancsak 16-20 méter széles, viszont csak 70-80 méter mélységű telkeket alakítottak ki. E telkek zöme megközelítőleg szabályos téglalap alakú, és nagyjából minden telek azonos méretű.

A községközpont nadrágszj-telkes telekszerkezete

Új parcellázású telekszerkezet a község DK-i részén

1.4.3. Utcaképek

A régebbi beépítésű utcák őriznek hagyományos – a megye többi községére is jellemző – nagyon karakteres utcaképet, utcaképi részleteket. Sajnos e házak közé is beékelődtek oda nem illő újabbkori sáttortetős illetve tetőtér-beépítéses lakóházak is.

A községközpontban néhol megfigyelhető a zárt sorú beépítés, míg a központtól távolodva a hagyományos, oldalhatáron álló „fésűs” beépítés a jellemző. Az újabb korban beépült területeken (Kossuth Lajos u. délkeleti része) a földszintes „kockaházak” uralkodnak.

Alsónánai utcaképek

1.4.4. Egyéb településkarakter elemek

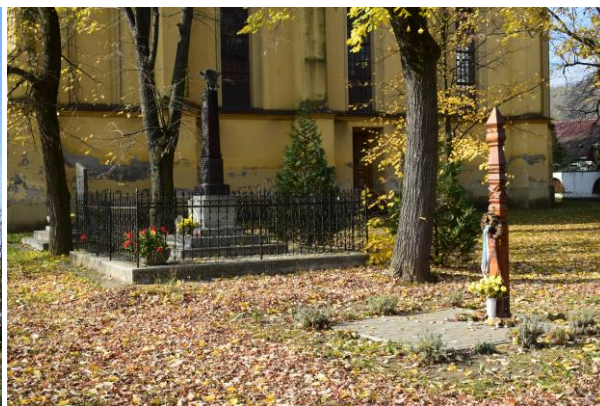
A községben a karakteres örökségi értékek közül 4 darabot (Hősi emlékmű, Evangélikus templom, Óvoda, Hídház) az Önkormányzat már a 2007. évi helyi építési szabályzatában helyi védelem alá helyezte.

A településkép védelméről szóló önkormányzati rendelet viszont ennél jóval nagyobb számú érték: az evangélikus templom, 18 db. egyéb épület (főként lakóház) és 3 emlékmű helyi védelmét biztosította. Megjegyzendő azonban, hogy a védelem alá helyezett épületeken kívül is nagy számban állnak a faluban hagyományos jellegű (fésűs beépítésű, faoszlopos-oldaltornácos lakóépületek), csak ezeket már kisebb-nagyobb mértékben átalakították. A népi lakóépületek mellett Alsónána karakteres építészeti értéke az óvoda, az ún. hídház és az egykori tejsarnok épülete.

További karakter-alkotó objektumok a hősi emlékművek.

Evangélikus templom

A templomkertben álló emlékművek

A község településkép védelméről szóló 5/2018. (V. 15.) önkormányzati rendeletében az alábbi objektumok kerültek helyi védelem alá helyezésre.

Sz.	Hrsz.	Utca, házszám	Megnevezés	védelem értéke
1.	23	Jókai tér	Evangélikus templom	teljes objektum
2/a.	23	Jókai tér	I. világháborús emlékmű	teljes objektum
2/b.	23	Jókai tér	II. világháborús emlékmű	teljes objektum
2/c.	23	Jókai tér	kopjafa	teljes objektum
3.	97	Dózsa György utca 30.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
4.	102	Dózsa György utca 36.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
5.	107	Dózsa György utca 46.	lakóház, üzlet	épülettömeg, homlokzatok
6.	138	Dózsa György utca 84.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
7.	201	Dózsa György utca 92.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
8.	179	Dózsa György utca 122.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
9.	555	Kossuth Lajos utca 3.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
10.	550	Kossuth Lajos utca 11.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
11.	595	Kossuth Lajos utca 10/a.	góré	teljes objektum
12.	560	Kossuth Lajos utca 14.	volt tejcsarnok	épülettömeg, homlokzatok
13.	5	Kossuth Lajos utca 16.	vendégház	épülettömeg, homlokzatok
14.	4/1	Kossuth Lajos utca 18.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
15.	531	Kossuth Lajos utca 37.	óvoda	épülettömeg, homlokzatok
16.	385/1	Kossuth Lajos utca 59.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
17.	366	Kossuth Lajos utca 81.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
18.	401	Petőfi Sándor utca 29.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
19.	399/1	Petőfi Sándor utca 33.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok
20.	398/1	Petőfi Sándor utca 35.	lakóház	épülettömeg, homlokzatok

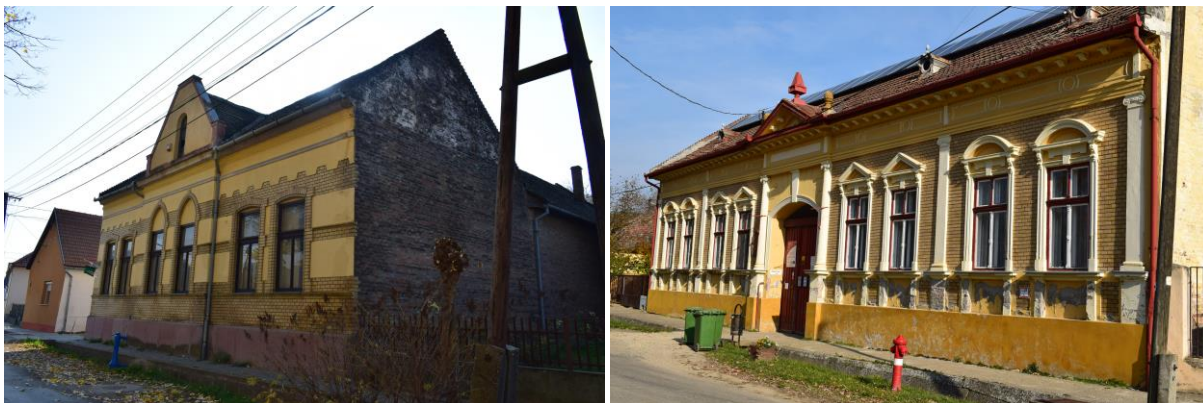
1.4.5. Építményrészletek, anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás

A községben nagy számban maradtak fenn a fésűs beépítésű, a tolnai sváb falvakra jellemző népi lakóházak, melyek még ma is meghatározzák a település karakterét. E házak többsége a XIX. század végén - XX. század elején épült. Sajnos ezen épületek nagy része az idők során átalakításokat szenvedett, pl. a tornácok beépítésével, a nyílászárók valamint a tetőhéjazat cseréjével, a homlokzati ornamentika eltüntetésével. E házak leggyakrabban előkert nélkül az utcafronton sorakoznak,

jellemző az esztergált faoszlopos oldaltornác, a cserépfedésű csonkakontyolt nyeregtető, a két utcai ablak és mellettük a tornác-ajtó vagy nyitott tornác-nyílás, és a szolid, mégis látványos homlokzati vakolatdísz (utóbbi sajnos a felújítások-átalakítások során egyre fogyatkozik).

A fésűs beépítés mellett főképpen a községközpontban megjelentek a XX. század elején az utcával párhuzamosan telepített polgári jellegű lakóházak illetve középületek is.

A II. világháború után felparcellázott területeken országsszerte általánosan elterjedtek a sátortető, „kockaházak” és a nyeregtető - sokszor tetőtér-beépítéses - házak. Ezek egyedi településképi karaktert nem képviselnek, lakóértékük azonban ma még jelentős.

1.4.6. Táj- és kertépítészeti alkotások, egyedi tájértékek, növényzet

Alsónánán az evangélikus templom környéke, valamint a Dózsa György utcában lévő közkert (játsszótér) érdemelnek említést, emellett a temető növényállománya is szépen gondozott.

1.4.7. Szobrok, képzőművészeti alkotások

Az evangélikus templom mellett álló I. világháborús emlékmű, szomszédságában egy II. világháborús emlékmű és egy kopjafa képezi a köztéri alkotások körét.

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE

2.1.A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

A község tervezett területigényes fejlesztései, beleértve a lakó-, közlekedési- és gazdasági területi fejlesztéseket is – az értékleltár elemeit nem érintik.

2.2.A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai

2.2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai a régészeti örökségre

(L. Régészeti örökségvédelmi hatástanulmány)

2.2.2. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai a történeti településre, település- és tájszerkezetre

A község tervezett fejlesztései a történeti településrészt nem érintik. A tervezett lakóterületi és gazdasági területi fejlesztések a település kialakult szerkezetéhez szervesen igazodnak.

2.2.3. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

A rendezési tervben tervezett fejlesztések a műemlék templom megjelenését, környezetét nem változtatják meg.

3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV

3.1. Az értékleltárban szereplő értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

A műemléki és régészeti értékek megőrzésének szempontjait és követelményeit a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, valamint a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. szabályozza.

A helyi védelem szabályozása 2007-től 2018-ig a Helyi Építési Szabályzatban történt. A településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény előírásaira tekintettel az Önkormányzat 2018-ban megalkotta a helyi településképi-védelmi rendeletét, melyben a helyi védelem ügye – jelentősen megemelt darabszámban - új szabályozásra került.

3.2. Önkormányzati feladatok

Az Önkormányzatnak minden eszközével törekednie kell az Épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 56. – 57. §-ában megfogalmazott műemlékek és helyi építészeti értékek megóvására, a település hagyományainak, épített örökségének népszerűsítésére, és a fennmaradásukhoz szükséges anyagi források előteremtésére.

Az Önkormányzat a vonatkozó jogszabály szerint elkészítette a jellegzetes települési karakterjegyeket, településképi jellemzőket bemutató Településképi Arculati Kézikönyvét, a településképi-védelmi rendeletet, a települési értékleltárt, amely az építészeti értékeket is bemutatja.

E dokumentumok megfelelőségét időszakonként célszerű felülvizsgálni és indokolt esetben aktualizálni.

A műemlékek törvényben előírt jó karban tartási kötelezettsége elsődlegesen a tulajdonos feladata. A község egyetlen műemléke a római katolikus templom egyházi tulajdonban van.

A helyi védelem alatt álló épületek megőrzésére a felújításukból származó többletköltségek fedezésére csak központi és önkormányzati támogatások együttes rendelkezésre állása esetén van esély. Ezért a védett épületek felújítására az önkormányzatnak is célszerű támogatást nyújtania.

Az Önkormányzat a helyi értékek védelmében számos egyéb, nem anyagi jellegű segítséget is nyújthat:

- A témában kiírt aktuális pályázati lehetőségekről a tulajdonosok értesítése;
- A pályázaton való részvételhez szakmai segítség nyújtása (pályázati anyag összeállításában, elkészítésében);
- Helyi, kistérségi, megyei, vagy egyéb szintű pályázatokon a tulajdonosokkal történő szoros együttműködés.

A településfejlesztési koncepció, a településképi arculati kézikönyv, a településképi rendelet, a településrendezési eszközök készítésének idején az önkormányzat települési főépítészt foglalkoztat. Települési főépítészt azonban célszerű ezt követően is alkalmazni, aki szakmai munkájával segíti a település épített környezetének formálását, valamint a védelem alatt álló értékek megőrzését.

Nyilatkozat:

A tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak. A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 84. § (2) bekezdés c) pontja szerint előírt jogosultsággal rendelkezem.

Szekszárd, 2019. október

.....

Hajba Csaba

okl. építészmérnök, okl. településmérnök
településtervező TT 17-1497

Melléklet:

Örökségvédelmi értékvizsgálati adatlapok
Építészeti értékvizsgálat térképei

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

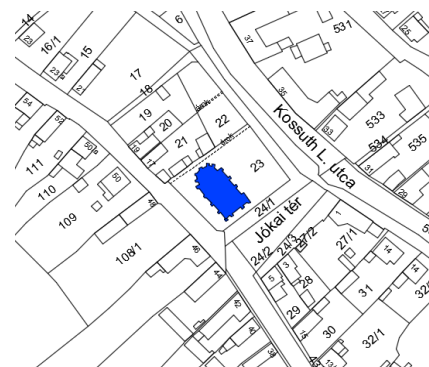
SORSZÁM: 1.

CÍM:

Település: Alsónána

Utca, házsám: Jókai tér

Hrsz: 23

JELENELGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENELGI RENDELTETÉSE:

Evangélikus templom

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A község központjában szabadon állóan elhelyezett romantikus stílusú evangélikus templom 1862-65 között épült. A bejárati ajtó felett 1864-es évszám látható. Bádoglemezes fedésű tornyát 1909-ben újjították.

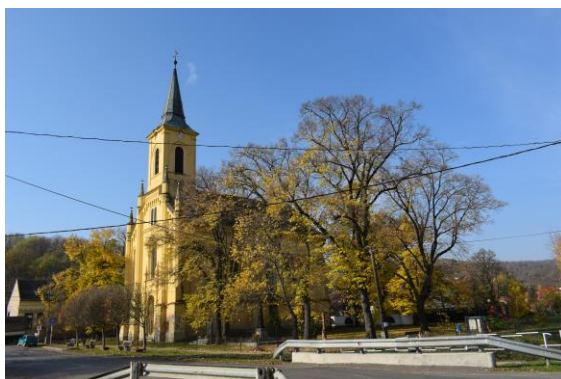

VÉDENDŐ:

A teljes objektum.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Utólagos falszigetelés.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 2/a, 2/b, 2/c.****CÍM:**

Település: Alsónána

Utca, házszám: Jókai tér

Hrsz: 23

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

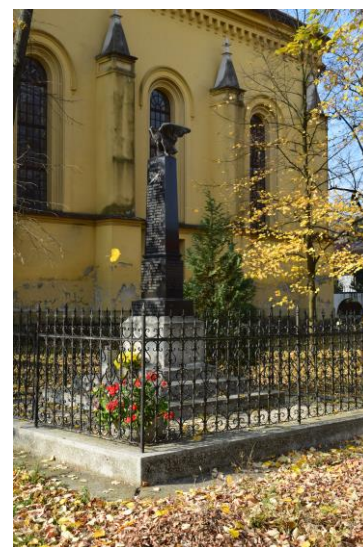
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

emlékművek

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

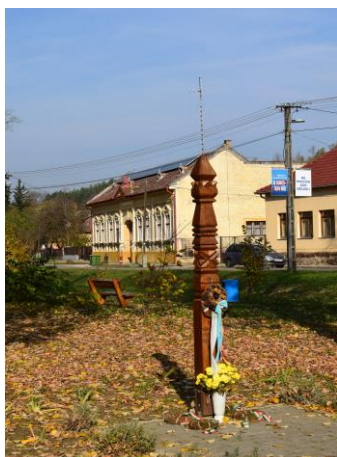
Az I. világháború áldozatainak emlékére állított turulmadárral díszített fekete gránit obeliszk. Mellette a II. világháború hősi halottainak emlékműve, a két emlékmű között egy kopjafa.

VÉDENDŐ:

A teljes objektum

KORREKCIÓS JAVASLAT:

-

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 3.

CÍM:

Település: Alsónána
Utca, házszám: Dózsa Gy. u. 30.
Hrsz: 97

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

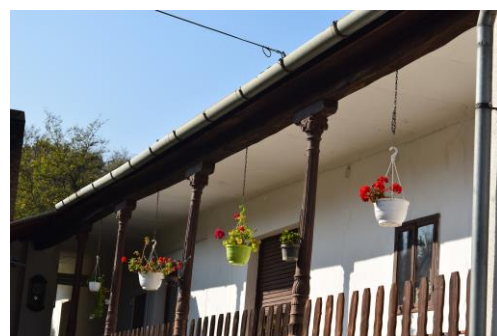
Oldalhatáron álló, utcára merőleges gerincű, kontyolt nyeregtetős lakóépület. Utcai homlokzatát újabb korban lecserélt egyenes záródású ablakok és a tornácot lezáró nyílás tagolja. Az udvar felé néző nyitott tornácot fejezettel és lábazzal kiképzett, faragott faoszlopok gyámolítják.

VÉDENDŐ:

épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

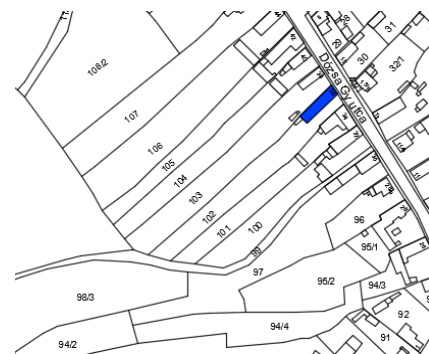
SORSZÁM: 4.

CÍM:

Település: Alsónána

Utca, házszám: Dózsa Gy. u. 36.

Hrsz: 102

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Utcára merőleges gerincű nyeregtetős lakóépület. Oromfalán az eredeti fa zsalugáteres ablakokat lecserélték, a tornác ablakát befalazták. Az udvar felőli oldalon esztergált oszlopos nyitott tornác húzódik.

VÉDENDŐ:

épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 5.

CÍM:

Település: Alsónána

Utca, házszám: Dózsa Gy. u. 46.

Hrsz: 107

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület, üzlet

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

L-alakban befordított alaprajzú polgári jellegű lakóház. Utcai homlokzata három részre tagolt, a középrizalit felett háromszög alakú ormfalás felmagasítás. Az oldalszárnyakon szegmentíves, a középrizaliton csúcsíves záródású háromosztatú ablakai klinkertégla keretezésűek. A klinkertégla burkolat a homlokzati falon sávosan másutt is megjelenik.

VÉDENDŐ:

az épület tömege, utcai homlokzata

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Utólagos falszigetelés

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 6.****CÍM:**

Település: Alsónána

Utca, házsám: Dózsa Gy. u. 84.

Hrsz: 138

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Oldalhatáron álló, utcára merőleges gerincű nyeregtetős lakóház. Az utcai homlokzatot három hagyományos méretű ablaknyílás tagolja, amelyből kettőt festett fa spaletta díszít. Udvari homlokzatát faragott oszlopokon támaszkodó, nyitott tornác és az innen nyíló ablakok, ajtók tagolják.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

-

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 7.

CÍM:

Település: Alsónána
Utca, házszám: Dózsa Gy. u. 92.
Hrsz: 201

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Utcára merőleges nyeregtetős lakóépület, oldalhatárra építve. Udvari homlokzatát faragott fa oszlopokon álló, nyitott tornác díszíti. Utcai homlokzata újabb időben átalakított.

VÉDENDŐ:

épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 8.****CÍM:**

Település: Alsónána

Utca, házszám: Dózsa Gy. u. 122.

Hrsz: 179

JELENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az oldalhatáron álló lakóépület udvari homlokzatát faragott fa oszlopos tornác tagolja, amely az utcai homlokzaton a hagyományos méretű és elrendezésű ablakok mellett íves záródású ablaknyílásban végződik. A telken álló gazdasági épületek keresztcsűrős elrendezésben épültek. Az utcai telekhatáron falazott lábazon és gúlában záródó falazott pillérek között elhelyezett kovácsoltvas kerítés látható.

VÉDENDŐ:

a telek beépítési módja, a lakóépület tömege, homlokzatai

KORREKCIÓS JAVASLAT:

-

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 9.****CÍM:**

Település: Alsónána

Utca, házszám: Kossuth L. u. 3.

Hrsz: 555

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

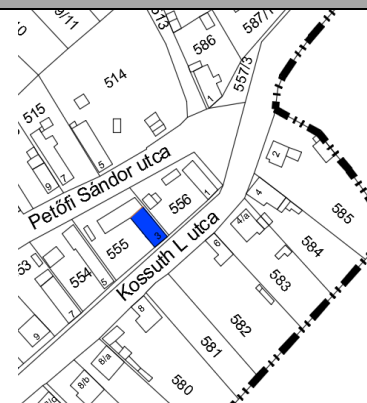
Keresztcsűrös beépítésű telek lakóépületének tömege, udvari homlokzata a hagyományos hosszházas elrendezést mutatja. Faragott fa oszlopokra támaszkodó nyitott tornáca és az ide nyíló osztott ablakok és ajtók eredetiek. Utcai homlokzata újabb korban átalakított.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 10.****CÍM:**

Település: Alsónána
Utca, házszám: Kossuth L. u. 11.
Hrsz: 550

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

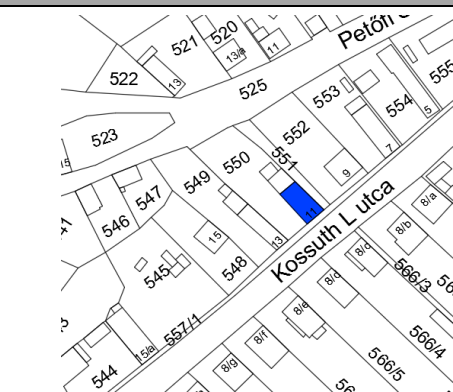
Oldalhatáron álló, utcára merőleges tetőgerincű hosszázás lakóépület. Faragott oszlopokon támaszkodó tornáca eredeti ablakokkal és ajtókkal tagolt. A nyitott folyosó az utca felé szegmentíves nyílással záródik. Utcai homlokzata újabb időben átalakított.

VÉDENDŐ:

épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 11.

CÍM:

Település: Alsónána

Utca, házszám: Kossuth L. u. 10/a.

Hrsz: 565

JELENLÉGI VÉDELEM:

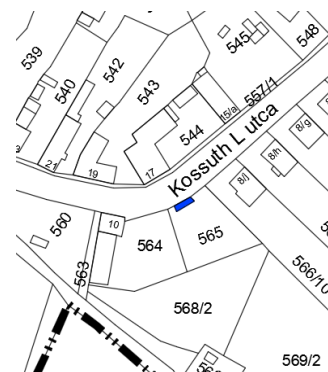
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

góré

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Helyi jellegzetességnek tekinthető faszerkezetű, cserépfedésű, viszonylag nagyméretű kukoricagóré.

VÉDENDŐ:

Teljes objektum

KORREKCIÓS JAVASLAT:

-

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 12.****CÍM:**

Település: Alsónána

Utca, házszám: Kossuth L. u. 14.

Hrsz: 560

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

lakóház (volt tejcsarnok)

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A kis alapterületű, lapostetős, áttört attikájú, nyerstégla felületképzésű épület egykor a település tejcsarnoka volt. Az idők során több átalakítás történt.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat az esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 13.

CÍM:

Település: Alsónána
Utca, házszám: Kossuth L. u. 16.
Hrsz: 5

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

vendégház

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Oldalhatáron álló, utcára merőleges tetőgerincű csonkakontyolt nyeregtetős lakóépület. Utcai homlokzatát újabb időben átalakították. Udvar felőli homlokzatán esztergált oszlopokon álló nyitott tornác található. Melléképület keresztcsűrös telepítésű.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat az esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 14.****CÍM:**

Település: Alsónána

Utca, házsám: Kossuth Lajos u. 18.

Hrsz: 4/1

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Oldalhatáron álló, utcára merőleges tetőgerincű csonkakontyolt nyeregtetős lakóépület. Utcai homlokzatát újabb időben átalakították. Udvar felőli homlokzatán esztergált oszlopokon álló nyitott tornác található.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat az esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 15.****CÍM:**

Település: Alsónána

Utca, házszám: Kossuth L. u. 37.

Hrsz: 531

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

óvoda

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

L-alaprajzú eklektikus stílusú középület. Látványos utcai homlokzatát négyosztatú, íves illetve timpanonos záródású ablakok, ión-oszloprendet utánzó féloszlopok, a koronázó-párkány díszes motívumsora, a klinkertégla és a vakolt felületek váltakozása, a padlástéri szellőzőnyílások díszítik. Kapuzata fölött timpanonos magasítás. A hátsó épületszárny udvari homlokzatát faragott oszlopokra támaszkodó tornác, illetve osztott ablakok díszítik.

VÉDENDŐ:

épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Utólagos falszigetelés

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 16.

CÍM:

Település: Alsónána

Utca, házszám: Kossuth L. u. 59.

Hrsz: 385/1

JELLENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELLENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

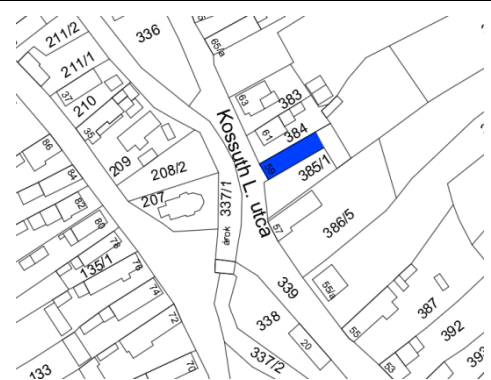
Oldalhatáron álló, utcára merőleges tetőgerincű nyeregtetős lakóépület. A padlástéri szellőzőnyílások felett népművészeti jellegű ornamentika díszíti a homlokzatot. A hagyományos méretű osztott ablakokat fa zsalugáterek takarják. A faragott fa oszlopokon támaszkodó nyitott tornácot íves ablaknyílás zárja le az utca felé.

VÉDENDŐ:

épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat az esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 17.

CÍM:

Település: Alsónána

Utca, házsám: Petőfi utca 35.

Hrsz: 398/1

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Oldalhatáron álló, utcára merőleges tetőgerincű nyeregtetős lakóépület. Utcai homlokzatát újabb időben felújítás során leegyszerűsítették. Udvar felőli homlokzatán esztergált oszlopokon álló nyitott tornác található. Karakteres téglapilléres utcai kerítése van.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat az esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 18.****CÍM:**

Település: Alsónána

Utca, házszám: Petőfi u. 29.

Hrsz: 401

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLÉGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Fésűs beépítésű, oldalhatáron álló, utcára merőleges tetőgerincű nyeregtetős lakóépület. Utcai homlokzatát újabb időben átalakították. Udvar felőli homlokzatán esztergált oszlopokon álló nyitott tornác található.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az eredeti vagy az eredeti jellegnek jobban megfelelő utcai homlokzat visszaállítandó.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 19.

CIM:

Település: Alsónána
Utca, házszám: Petőfi S. u. 33.
Hrsz: 399/1

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Oldalhatáron álló, utcára merőleges tetőgerincű nyeregtetős lakóépület. Utcai homlokzatát újabb időben átalakították. Udvar felőli homlokzatán esztergált oszlopokon álló nyitott tornác található.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat az esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 20.

CÍM:

Település: Alsónána

Utca, házszám: Kossuth Lajos u. 81.

Hrsz: 366

JELENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNYJELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Oldalhatáron álló, utcára merőleges tetőgerincű kontyolt nyeregtetős lakóépület. Utcai homlokzatát újabb időben átalakították. Udvar felőli homlokzatán esztergált oszlopokon álló nyitott tornác található.

VÉDENDŐ:

Épülettömeg, homlokzatok

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Felújítás esetén az utcai homlokzat az esetleg fellelhető régi képek alapján eredeti formában történő visszaállítása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M1

CÍM:

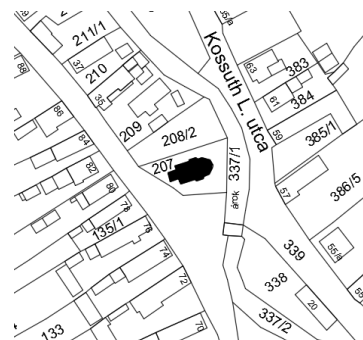
Település: Alsónána
Utca, házsám: Dózsa Gy. u.
Hrsz: 207

JELENELGI VÉDELEM:
műemléki

Törzsszám: 11070
Azonosító: 11490

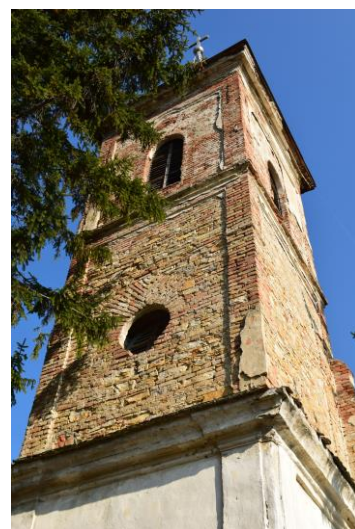
AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

Római katolikus templom

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A település központjában található a rácok által 1825-ben épített klasszicizáló későbarokk, eredetileg görögkeleti templom. Egyhajós, egy nyugati tornyos, félköríves szentélyzáródású, kívül puritán egyszerűségű egyházi épület. 1920-ig használták a szerbek, majd az épület elromosodott. 1952-ben az épületet helyreállították és átszenteltették a római katolikusok.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

133, 134, 135/1, 136, 137, 208/1, 208/2, 337, 338, 383, 384, 385/1,601

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Teljes műemléki helyreállítás

Meridián Mérnöki Iroda Kft

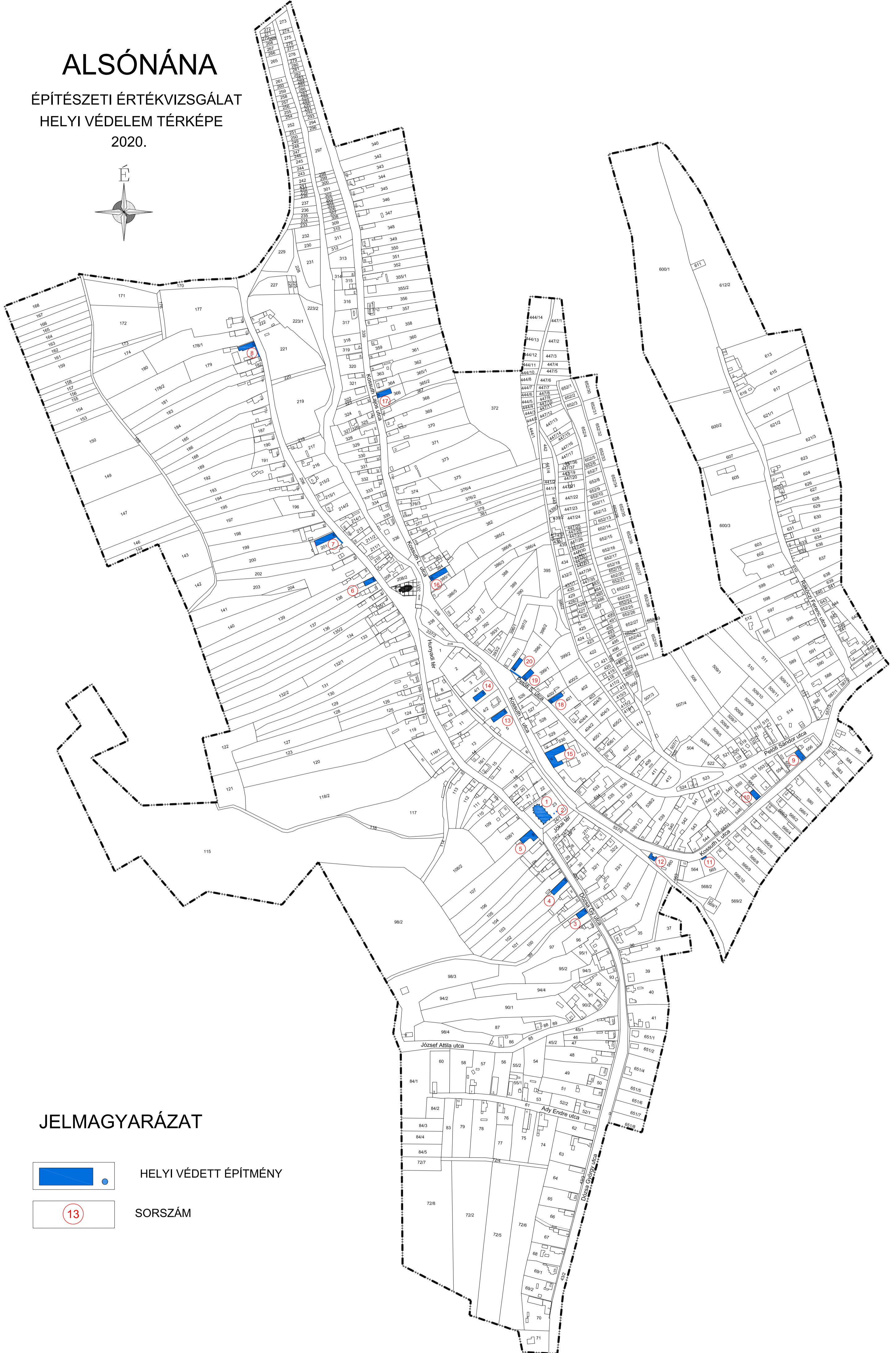
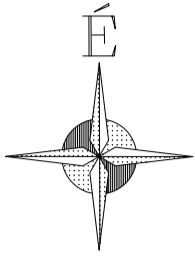
Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ALSÓNÁNA

ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT HELYI VÉDELEM TÉRKÉPE

2020.

JELMAGYARÁZAT

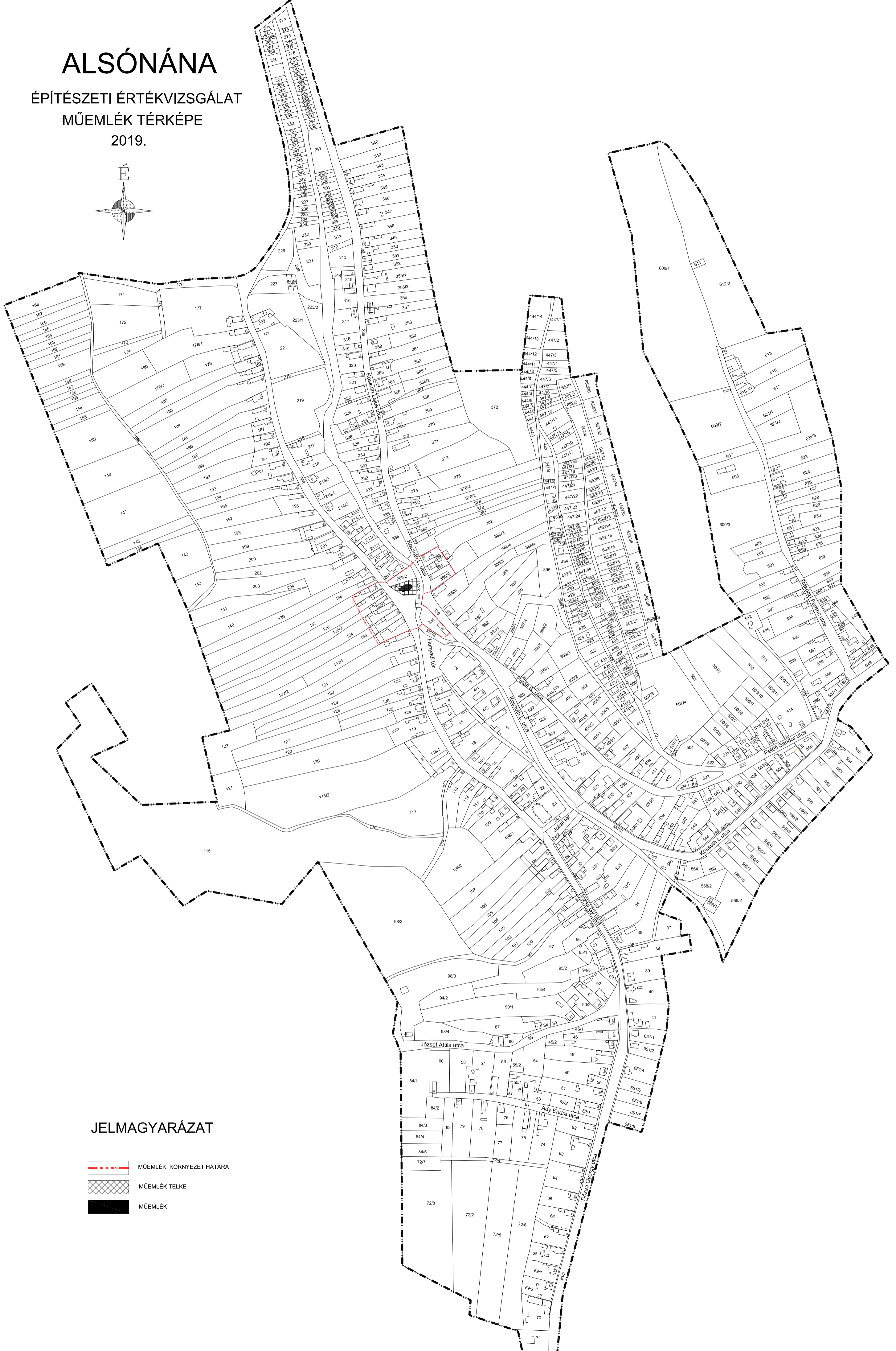
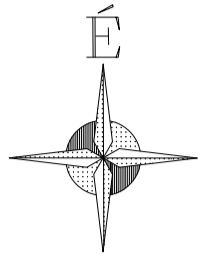
HELYI VÉDETT ÉPÍTMÉNY

SORSZÁM

ALSÓNÁNA

ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT
MŰEMLEK TÉRKÉPE
2019.

JELMAGYARÁZAT

- MŰEMLEKI KÖRNYEZET HATÁRA
- MŰEMLEK TELKE
- MŰEMLEK

Örökségvédelmi hatástanulmány

Régészeti szakterületi munkarész

Alsónána község településrendezési tervéhez

Bevezetés

Az örökségvédelmi hatástanulmány a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) kormányrendeletnek és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) kormányrendeletnek megfelelően a településfejlesztési koncepcióhoz készül.

A hatástanulmány szerkezetét és tartalmát a 2001. évi LXIV. törvény 85/A. § (1) és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet 83. § (2) bekezdése, illetve utóbbi 14. sz. melléklete határozza meg.

Jelen munkát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. alapján szerzői jogi védelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, régészeti lelőhelyre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozása vagy továbbadása csak a szerző engedélyével, a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálójának anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 13/2015. (III. 11.) MvM. rendelet, valamint a muzeális intézményekben folytatható kutatásról szóló 47/2001. (III. 27.) kormányrendelet szabályai szerint történhet.

A hatástanulmány a rendezési tervhez változtatás nélkül, külön alfejezetként csatolandó.

A vizsgálatnál figyelembe vett, a kulturális örökség régészeti vonatkozásait érintő speciális törvények és rendeletek:

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről – amely a földvárak és halmok (temetkezési helyek) védelméről rendelkezik (23. §),
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről,
- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről,
- 2001. évi LXIV. törvény a Kulturális örökség védelméről (a továbbiakban: Kötv.),
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartó rendszerről – különösen az alábbi szabálysértésnek minősülő cselekmények: lopás, jogtalan elsajátítás, orgazdaság, szándékos rongálás ötvenezer forintot meg nem haladó értékre – 177. § (3) bekezdése szerinti minősített esetei,
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről – különösen az alábbi bűncselekmények:
műemlék vagy védett kulturális javak megrongálása – 357. §,
lopás – 370. § (3) bekezdés bb) pontja,
rongálás – 371. § (3) bekezdés ba) pontja és (4) bekezdés b) pontja,
jogtalan elsajátítás – 378. § (2) bekezdése,
orgazdaság – 379. § (3) bekezdés b) pontja szerinti minősített esetei,
- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról – az örökségvédelmi hatóság hatósági eljárásait ez alapján végzi,
- 149/2000. (VIII. 31.) kormányrendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Európa Tanács tagállamai között 1992. január 16-án kelt, Vallettában aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről,
- 47/2001. (III. 27.) kormányrendelet a muzeális intézményekben folytatható kutatásról,
- 191/2001. (X. 18.) kormányrendelet az örökségvédelmi bírságról,
- 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,

- 13/2015. (III. 11.) MvM rendelet a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálója anyagi elismerésének részletes szabályairól,
- 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról.

Fogalmi meghatározások

A régészeti elemek vizsgálatát a kulturális örökség védelméről hozott 2001. évi LXIV. törvényben (a továbbiakban: Kötv.) meghatározott – és így a hatástanulmányban alkalmazott – alábbi fogalmi meghatározások alapján végeztük el.

Fenntartható használat (Kötv. 7. § 4.): a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármegelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is –, amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára.

Előzetes régészeti dokumentáció (Kötv. 7. § 3): valamely terület régészeti érintettségének tisztázására, a régészeti örökség elemeire vonatkozó ismeretek (különösen a lelőhely jellegének, korának, kiterjedésének és intenzitásának) megszerzésére és pontosítására szolgáló, valamint az ebből következően elvégzendő régészeti feladatellátás formájának, idő- és költségvonzatainak meghatározásához hozzájáruló, az ismert adatok és források feldolgozásával, a lelőhely állapotában maradandó változással nem járó műszeres lelőhely-, illetve leletfelderítés, terepbejárás és próbafeltárás alkalmazásával készült dokumentum.

Gyűjtemény (Kötv. 7. § 6.): a gyűjtői tevékenység eredményeként létrejött, ritkaságából vagy jellegéből adódóan különös jelentőséggel bíró javak összessége, amelynek egységességében megnyilvánuló kulturális értéke meghaladja egyes darabjainak együttes értékét.

Kulturális örökség elemei (Kötv. 7. § 11.): a régészeti örökség, a hadtörténelmi örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei, a műemléki értékek, valamint a kulturális javak.

Nagyberuházás (Kötv. 7. § 20.): az alábbi, földmunkával járó beruházás:

- a) a bruttó 500 millió forintos értékhatárt meghaladó teljes bekerülési költségű beruházás,
- b)
- c) a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által kezelt beruházás,
- d) a védmű-, töltés- és a 2500 hektár alapterületet meghaladó árapasztó- vagy árapasztó tározó-építés, vagy
- e) azon közérdekű célú beruházás, amelynek megvalósítása érdekében a kisajátításról szóló törvény szerint kisajátítást végeztek.

Nyilvántartott régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 23.): a közhiteles nyilvántartásba vett, e törvény alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhely.

Megelőző feltárás (Kötv. 7. § 13.): írásbeli szerződés alapján, tudományos módszerrel végzett régészeti feladatellátás (régészeti megfigyelés, próbafeltárás, teljes területű feltárás), amely a földmunkával járó beavatkozások, fejlesztések, beruházások által érintett, nyilvántartott régészeti lelőhelyek feltárására irányul.

Mentő feltárás (Kötv. 7. § 14.): régészeti emlék vagy lelet régészeti feltáráson kívüli, váratlan előkerülése során alkalmazandó, a közvetlenül érintett elemek szakszerű megmentésére irányuló azonnali beavatkozás.

Régészeti emlék (Kötv. 7. § 28.): a régészeti örökség ingatlaneleme.

Régészeti érdekű terület (Kötv. 7. § 29.): valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.

Régészeti feltárás (Kötv. 7. § 30.): a földmunkával járó beavatkozás, fejlesztés, beruházás esetén feltárással jogosult által végzett lelőhely-felderítés és megelőző jellegű örökségvédelmi tevékenység, melynek szaktevékenységi része a feltárást vezetés, a feltárást dokumentálás, a régésztechnikai feladatellátás, a leletek elsődleges feldolgozása, valamint a geodéziai és térinformatikai feladatok ellátása. Járulékos része a régészeti bontómunka.

Régészeti korú tárgy (Kötv. 7. § 32.): bizonyítottan gyűjteményben fennmaradt, a kulturális javak körébe tartozó, 1711 előtt keletkezett tárgy.

Régészeti lelet (Kötv. 7. § 33.): a régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt – jellegénél fogva – ingó eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e vagy sem. Nem minősülnek régészeti leletnek a régészeti korú tárgyak.

Régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 35.): földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatóak.

Régészeti megfigyelés (Kötv. 7. § 36.): a beruházás földmunkájának régész által a helyszínen történő folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén a régészeti bontómunka elvégzése és dokumentálása.

Régészeti örökség (Kötv. 7. § 37.): az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, amely segít megismerni az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, kapcsolatát környezetével, valamint hozzájárul az ország területén élt népek és a nemzet történelmének rekonstrukciójához, igazolja, bemutatja, alátámasztja népünk eredetét és fejlődését, továbbá amellyel kapcsolatos információszerezés fő forrásai a feltárást és egyéb kutatási módszerek.

Régészeti védőövezet (Kötv. 7. § 38.): a védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét.

Teljes felületű feltárás (Kötv. 7. § 40.): nyilvántartott régészeti lelőhelyen a régészeti örökség elemeinek a földmunkával érintett terület teljes egészén történő feltárást.

Terepbejárás (Kötv. 7. § 41.): minden olyan felszínen végzett kutatás, adatgyűjtés és kiértékelő dokumentálás, amely a régészeti örökség nem ismert elemének felfedezésére vagy a régészeti lelőhely állapotának ellenőrzésére, illetve azonosítására irányul, függetlenül attól, hogy együtt jár-e a leletek összegyűjtésével vagy sem.

Tervásatás (Kötv. 7. § 42.): tudományos célból végzett, tudományos szempontok alapján előre tervezett régészeti feltárás.

Történeti városmag (Kötv. 7. § 44.): a mai városok területén található, az eredeti, történelmi városszerkezetet tükröző, a régészeti örökség elemeit nagy mélységben és több rétegben megőrző, a település több évezredes múltját és folyamatosságát mutató jól lehatárolható, nagyobb összefüggő terület.

Védetté nyilvánított régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 45.): miniszteri döntéssel, határozattal vagy e törvény alapján miniszteri rendelettel védetté nyilvánított kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű, nyilvántartott régészeti lelőhely.

Védett örökségi elem (Kötv. 7. § 46.): az e törvény erejénél fogva védelem alatt álló, illetve miniszteri rendelettel vagy hatósági eljárás során védetté nyilvánított kulturális örökségi elem.

Kötv. 7/A. §: A régészeti örökség védelme kiterjed a régészeti örökség felkutatására, értékelésére, számbavételére, nyilvántartására.

Kötv. 8. § (1): A Magyarország határain belül a föld felszínén, a földben, a vizek medrében vagy máshol rejlő vagy onnan előkerülő régészeti lelet állami tulajdon.

A Kötv. 9. §-a kimondja, hogy a régészeti lelőhelyeket – a fenntartható használat elvének figyelembevételével – csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak. A régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban, eredeti összefüggéseikben kell megőrizni, ennek érdekében régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük a Kötv. 10. §-a alapján.

Általános védelem (Kötv. 11. §): a régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítása (Kötv. 12–16. §): az ország és annak régiói kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani (12. §). A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti (13. § (1)). A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni (13. § (3)).

A Kötv. 19.§ (1) bekezdése alapján a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, beleértve az ásványi vagyon kitermelését is a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni.

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 21. § (3) bekezdése szerint a földmunkával járó beruházással el kell kerülni

a) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet,

b) a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyet és

c) az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emléket.

Ez alól kizárólag az örökségvédelmi hatóság döntése alapján a belterületen tervezett földmunkával járó beruházások, illetve a természetvédelmi vagy örökségvédelmi célú beruházások képezhetnek kivételt (Korm. r. 88. § (6)).

A Kötv. 19. §-a alapján a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. A régészeti feltárások költségeit – a jogszabályban meghatározott kivételekkel – annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált.

A régészeti feladatellátás hatósági ár alapján végezhető. A hatósági ár mértékét a Korm. r. 8. sz. melléklete határozza meg.

A Kötv. 82. §-a szerint örökségvédelmi bírsággal kell sújtani azt a természetes vagy jogi személyt és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet, aki

- jogszabályban engedélyhez kötött tevékenységet védelem alatt álló kulturális örökségi elemen engedély vagy tudomásulvétel nélkül vagy attól eltérő módon végzi,
- a védelem alatt álló kulturális örökség elemeit jogellenesen megsemmisíti vagy megrongálja, valamint
- a védett kulturális örökségi elemet kötelezettségének elmulasztásával veszélyezteti,
- régészeti feltárást feltárási jogosultság nélkül végez,
- nyilvántartott régészeti lelőhelyen a hatóság engedélye vagy nyilatkozata nélkül beruházást valósít meg.

Bírsággal sújtható az, aki a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget.

A bírságot a hatóság szabja ki. A bírság mértéke nyilvántartott régészeti lelőhely esetén az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) kormányrendelet alapján 10 ezertől 250 millió forintig terjedhet.

1. Örökségvédelmi vizsgálat

1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)

Alsónána község Tolna megye délkeleti részén, a Szekszárdi-dombság nevű kistáj területén helyezkedik el. Az erős függőleges tagozottságú Szekszárdi-dombság a Tolnai-dombság legmagasabbra kiemelt és legaprólékosabban tagolt kistája, amelyet sűrű völgyhálózat jellemez. Alsónána határának nagysága 13,14 km².

A község észak–déli irányban hosszan elnyúló, keskeny, szabálytalan alakú külterületét csak kis szakaszon alkotja természetes határ: északnyugaton és délen egy-egy rövid szakaszon a Lajvér-patak a határ, keleti oldalon pedig hosszan egy vízválasztó jellegű gerinc.

Az alsónánai határ vízhálózatának legjelentősebb vízfolyása a falu határában eredő, és azt nagyjából észak–déli irányban keresztülszelő Második-völgyi-árok, amely délen a Lajvér-patakba folyik. A Második-völgyi-árok két kisebb patak vizét veszi fel a faluhatáron belül: a belterület északi szélén eredő, kb. 1,5 km hosszú Falusi-árok (vagy Nagy-vizesárok) és a falutól keletre folyó, kb. 1 km hosszú Első-völgyi-árok vizét.

A 13,14 km² nagyságú településhatár területén meghatározó a szántóterületek aránya, de jelentős a régészeti szempontból rosszabbul kutatható erdők aránya is.

Alsónána neve puszta személynévből keletkezett, magyar névadással, az alapjául szolgáló személynév német vagy szláv eredetű lehet. Neve először 1351-ben szerepel oklevélben, egy Nánai előnevű nemes nevében. 1412-ben és 1413-ban hetipiacáról tudunk.

A középkori Alsónána egyházas hely volt, templomának romjait a 19. században többször említik, amelynek régészeti nyomait csak nemrég sikerült azonosítani a Régi faluhely nevű dűlő északi részén, a dűlő déli részén pedig Árpád-kori település felszíni nyomait figyelték meg.

1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással

Alsónána közigazgatási területéről jelenleg mindössze 5, ismert kiterjedésű régészeti lelőhely ismert. Ez a szám a természetföldrajzi adottságok ismeretében kevésnek tűnik, ezért a lelőhelyek száma intenzívebb kutatások esetén a jövőben még bizonyára emelkedni fog. Alsónána határának régészeti lelőhelyei különböző jellegű kutatások eredményeképpen ismertek.

Tervásatás eddig nem történt a község határában.

Helyszínelés két alkalommal történt:

- 1972-ben a Malomalja-dűlőben mélyszántás során a késő rézkori Baden-kultúra telepének nyomai kerültek felszínre, a helyszínelést B. Horváth Jolán végezte;
- 2017-ben K. Németh András, Czövek Attila és K. Tóth Gábor lakossági bejelentés nyomán a Régi faluhely dűlőben azonosította a település középkori templomának helyét.

Régészeti szakfelügyelet egy alkalommal történt:

- 2003-ban Ódor János Gábor közműfektetés régészeti felügyelete során a Malomalja-dűlőben átvágott rézkori gödröt figyelt meg.

Terepbejárások több alkalommal is érintették az alsónánai határt:

- 2001-ben és 2004-ben Miklós Zsuzsa a jórészt Várdomb határában fekvő Nánai magaslat földvárát járta be;
- 2003-ban K. Németh András a Régi faluhely dűlőben Árpád-kori telepet azonosított;
- 2019-ben K. Németh András a Második völgy bejáratánál szintén Árpád-kori telepet talált.

Légi fotózás egyedül Miklós Zsuzsa személyéhez köthető, aki 2001-ben és 2003-ban Nánai magaslat földvárát fotózta.

Az alsónánai határ régészeti kutatottsága a fentiek ismeretében gyengének minősíthető.

A település határának kiterjedéséhez és a megtelepedésre alkalmas területek nagyságához viszonyítva az ismert régészeti lelőhelyek száma az átlagosnál alacsonyabbnak mondható, így bizonyos korszakokról adatok hiányában alig lehet következtéseket levonni.

Meglepő – és bizonyosan nem az egykori valóságot tükrözi –, hogy az *őskorból* mindössze egyetlen lelőhelyet ismerünk: egy telepet a *rézkornak* a késői szakaszából, a Baden-kultúrából. A teljes *neolitikumból*, *bronzkorból* és *vaskorból* jelenleg egyetlen lelőhely sem ismert.

Hasonlóan nincs tudomásunk *római kori* és *népvándorláskori* lelőhelyekről.

Alsónána határában egyetlen *középkori* település helyét ismerjük, a középkori Nána faluét, amelynek temploma és templom körüli temetője is volt. A középkori Nána a mai belterülettől keletre, a Második-völgyi-árok keleti felén feküdt, temploma a faluhelytől kissé északra épült. A faluhelytől északkeletre egyaránt kb. 500 méterre egy Árpád-kori telepet, illetve egy valószínűleg szintén Árpád-kori földvárat azonosított a kutatás.

Jelenlegi ismereteink szerint összesen 5 régészeti lelőhely ismert a település bel- és külterületén.

A hatástanulmány készítéséhez felhasznált szakirodalom:

- B. Horváth Jolán: Alsónána-Malomalja-dűlő. Régészeti Füzetek Series I. No. 26. Budapest 1973, 3.
- Csánki Dezső: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában III. Budapest 1897.
- Cserna Anna – Kaczián János: Egyed Antal összeírása és korrajz Tolna megyéről. Szekszárd 1986.
- K. Németh András: A középkori Tolna megye templomai. Szekszárd 2015.
- Marosi Sándor – Somogyi Sándor (szerk.): Magyarország kistájainak katasztere I–II. Budapest 1990.
- Miklós Zsuzsa: Tolna megye várai. Budapest 2007. (Varia Archaeologica Hungarica XXII.)
- Végh József – Ördög Ferenc – Papp László (szerk.): Tolna megye földrajzi nevei. Budapest 1981.

A településhatár régészeti érdekű részének jelentős része mezőgazdasági művelés alá esik, ahol optimális növényborítottság mellett a régészeti érintettség könnyebben felderíthető, ennek megfelelően az ismert régészeti lelőhelyek többsége szántóföldre esik.

A község jelenlegi belterületén egyetlen lelőhely sem található. A beépítettségből fakadó rossz kutathatóság miatt a belterület patakok közeli részein várható új régészeti lelőhelyek előkerülése.

A település közigazgatási határain belül külön jogszabályban *fokozottan védett* vagy *kiemelten védett* régészeti lelőhely nem található.

A Kötv. általános elvei alapján *ex lege* védett minden, jelenleg nyilvántartott régészeti lelőhely (5 db), a további ismert, de még nem nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében a bejelentést követően a központi közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásba való bejegyzéssel,

külön jogi aktus nélkül, az általános védeltséget az újonnan előkerült régészeti lelőhelyek is megkapják.

Jelenleg az alábbi korú és jellegű lelőhelyekről van ismeretünk:

- késő rézkori (Baden-kultúra) telep
- Árpád-kori telep (2 db)
- Árpád-kori földvár (?)
- középkori templom
- középkori temető

A régészeti lelőhelyek jellegéből adódóan a pontos lokalizáció, még inkább a pontos kiterjedés általában nem határozható meg pusztán a felszíni jelenségek alapján. Az adattári és szakirodalmi adatok, valamint az elvégzett helyszíni azonosítások alapján az azonosított lelőhelyekkel érintett területek a hozzájuk tartozó helyrajzi számokkal részletesen az 1. számú mellékletben található.

Régészeti érdekű területek azok a területek, ahol a földrajzi adottságok és az adatgyűjtés során szerzett információk alapján egyéb lelőhelyek feltételezhetők. A régészeti lelőhelyek elhelyezkedését leginkább meghatározó vízfolyások közül Alsónána határában egy jelentősebb és több kisebb patakot is találunk (ld. 1.1. pont), amelyek melléke minden régészeti kor embere számára lehetőséget biztosított a megtelepedésre.

Az alsónánai határ vízhalózatának legjelentősebb vízfolyása a falutól északra eredő, és azt nagyjából észak–déli irányban, 6 km hosszan keresztülszelő Második-völgyi-árok, amely délen a Lajvér-patakba torkollik. A jelentősebb vízfolyásnak számító Lajvér-patak északon és délen csak kb. 1-1 km hosszan érinti az alsónánai határt. A Második-völgyi-árok két kisebb patak vizét veszi fel a falu határán belül: a belterület északi szélén eredő, kb. 1,5 km hosszú Falusi-árok (vagy Nagy-vizesárok) és a falutól keletre folyó, kb. 1 km hosszú Első-völgyi-árok vizét. Nem meglepő módon az összes ismert lelőhely a felsorolt vízfolyások – kivétel nélkül a Második-völgyi-árok – mentén helyezkedik el.

A jelenlegi területhasználat és területi állapot (mezőgazdasági művelés) a kulturális örökség régészeti elemeit nagymértékben érinti. Jelentősen károsodhatnak az intenzív talajművelésnek és erózióknak kitett területek, ami minden szántóföldi lelőhelyet hátrányosan érint.

A régészeti lelőhelyeket az építkezések és a talajművelés súlyosan károsította és továbbra is veszélyezteti. Az ismert lelőhelyek esetében ez már eddig is nagyfokú pusztítást eredményezett. Amennyiben a mezőgazdasági területeken fennmarad az intenzív talajforgatásos művelés (vagyis a szántás), akkor ez a pusztulás is folytatódik, hosszú távon pedig megsemmisülést eredményezhet.

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára

Nem része a régészeti munkarésznek.

1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára

Nem része a régészeti munkarésznek.

2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

Erre vonatkozóan nincs adatunk.

2.2. A 2.1. pontban szereplő változások hatásai

2.2.1. a régészeti örökségre

Erre vonatkozóan nincs adatunk.

2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre

Nem része a régészeti munkarésznek.

2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre

Nem része a régészeti munkarésznek.

3. Értékvédelmi terv

3.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények meghatározása

A mezőgazdasági tevékenység különösen veszélyezteti az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emlékeket, amelyek közé elsősorban a kőből és/vagy téglából készült, római kori és középkori épületek földben rejtőző (többnyire az alapozáshoz tartozó) falmaradványai tartoznak. Ezen régészeti emlékek pusztulása a szántás mélységének növekedésével, illetve az erózió által okozott hatások miatt olykor igen látványos. A tervezett beruházások szempontjából korlátozó tényező lehet, hogy a 68/2018. (IV. 9.) Korm. r. értelmében a földmunkával járó beruházással el kell kerülni az ilyen régészeti emlékeket (21. § (3) c)) is.

A Kötv 9. §-a alapján a régészeti lelőhelyeket – a fenntartható használat elvének figyelembevételével – csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak. A fenntartható használat a Kötv. 7. § 4. pontja szerint a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármegelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is –, amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára. A Kötv. 10. § (2) bekezdése kimondja, hogy a régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szűkség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük.

A fenti irányelvekhez kapcsolódóan régészeti lelőhelyek kapcsán felmerülő kárenyhítési lehetőségek az alábbiak.

I. Megelőző jellegű intézkedések

1. A nyilvántartott régészeti lelőhelyeket lehetőség szerint el kell kerülni a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, ezért a beruházásokat megelőzően már a terület kiválasztás szintjén érdemes tájékozódni a célterület régészeti érintettségéről, és amennyiben ez lehetséges, elkerülni a régészeti lelőhelyet a tervezett beruházással. A Kötv. 19. § (1) bekezdése alapján a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon kötelezően el kell kerülni. Ezek az esetek a Korm. r. 21. § (3) bekezdése alapján a védett régészeti lelőhelyek, a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyek és az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emlékek. Ez utóbbi főszabály alól az örökségvédelmi hatóság csak belterületi ingatlanok, valamint örökségvédelmi vagy természetvédelmi célú beruházások esetén, illetve akkor térhet el, ha más meglévő építmény vagy műtárgy karbantartására irányul.

2. Régészeti érdekű területeken tervezett beruházás esetén megelőző régészeti kutatás vagy örökségvédelmi hatástanulmány készítése javasolható. *Régészeti érdekű terület* a Kötv. 7. §

29. pontja alapján valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető. Örökségvédelmi hatástanulmány készíttetését az örökségvédelmi hatóság is előírhatja a Korm. r. 87. § (4) bekezdése szerinti engedélyezési eljárásokban.

3. Amennyiben a tervezett tevékenység a Kötv. szerint nagyberuházásnak minősül, az örökségvédelmi jogszabály külön szabályait kell alkalmazni az engedélyezés és a megvalósítás folyamán. A nagyberuházásokhoz kapcsolódó engedélyezési eljárásokban a tervezett tevékenység örökségvédelmi hatásainak felmérésére Előzetes régészeti dokumentáció (ERD) készítését írja elő a Kötv. Az ERD-t a jogszabályban meghatározott szerv készíti el, ezt az első olyan hatósági engedélyezési eljárásban be kell nyújtani, amely földmunkák végzésére jogosít. Az ERD részét képező feltárási projektterv alapján kerül sor a konkrét régészeti feladatellátás meghatározására, amelyet – amennyiben engedélyköteles tevékenységről van szó – az örökségvédelmi hatóság engedélyez.

II. Mentő jellegű intézkedések

1. A védett régészeti lelőhelyek esetében örökségvédelmi engedélyt kell kérni a Korm. r. 53. §-a értelmében az örökségvédelmi hatóságtól – a más hatóság (örökségvédelmi szakhatóság hozzájárulásával vagy szakkérdés vizsgálata alapján kiadott) engedélyéhez nem kötött – minden 30 cm mélységet meghaladó földmunkához, tereprendezéshez, valamint depó, feltöltés, töltés létesítéséhez. Ebben az esetben – a Korm. r. 88. §-a szerinti kivételek fennállása esetén – a szükséges megelőző régészeti feltárást követően, illetve azzal párhuzamosan végezhető az engedélyezett tevékenység.

2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében a szakhatóságként vagy szakkérdés vizsgálatában közreműködő örökségvédelmi hatóság a földmunkával járó beruházás kapcsán előírja a szükséges megelőző régészeti feltárást.

3. Régészeti lelet, jelenség vagy emlék váratlan előkerülése esetén azt a jogszabályban meghatározott módon be kell jelenteni, a tevékenységet szüneteltetni majd ezt követően az illetékes, feltárássra jogosult intézmény elvégzi a mentő feltárást.

A kárenyhítés lehetőségeinek figyelembevétele a beruházások szempontjából mindenképpen fontos, hiszen a régészeti feltárások költségeit annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált, így régészeti érintettség esetén a régészeti munkák költségével és időigényével is számolnia kell a beruházónak. A beruházások kapcsán célszerű lehet az előzetes egyeztetés az örökségvédelmi hatósággal.

Az Alsónána község területére eső nyilvántartott lelőhelyek száma 5, ezek közül belterületen egyetlen lelőhely sem található. A belterületi vagy egyéb beépített területrészekben azok az építési munkálatok, amelyek talajbolygatással járnak (pl. ház-, pince- vagy kerítésalap ásása, közművek vezetése, tereprendezés, oszlopállítás, fásítás, árokásás, útépités, stb.), veszélyeztető forrásnak minősülnek, az ilyen jellegű beavatkozás engedélyezése során az örökségvédelmi hatóság is részt vesz az eljárásban a hatályos jogszabályok alapján. A fentiek mellett bármilyen újabb beruházás (pl. alagsóvezetés, melioráció, talajlazítás, csatornaásás, homok-, agyag- vagy földbányászás, magas- vagy mélyépítés, útépités, stb.), essen az bel- vagy külterületre, jelentős károkat okozhat a régészeti lelőhelyekben, ezért a fenti tevékenységek esetében az örökségvédelmi hatóság az engedélyezés során érvényesíti az örökségvédelmi érdekeket és előírja a szükséges örökségvédelmi hatáscsökkentő eljárást a beruházó számára, amely a gyakorlatban a megelőző régészeti feltárást valamely formáját jelenti. A hatóság saját hatáskörében eljárva mérlegeli a tervezett beruházás és az általa a régészeti örökségben keletkező visszafordíthatatlan folyamatok arányát, viszonyát, majd a

jogszabályokkal összhangban, ezek alapján kikötésekkel engedélyezi vagy – jogszabályi feltételek fennállása esetén – elutasítja az engedélykérelmet.

Az alsónánai lelőhelyek egy kivételével teljesen vagy részben jelenleg általános mezőgazdasági területen, szántó művelés alatt található, szám szerint 4 darab (1., 2., 3., 4. lelőhely). A lelőhelyek az intenzív talajművelés miatt lassan, de biztosan pusztulnak. A szántás – különösen a mélyszántás – az erózióval kiegészülve folyamatos állagromlást okoz az érintett lelőhelyekben, tartós, több évtizedes ilyen jellegű használat során pedig a teljes megsemmisüléssel fenyeget. Ezeken a területeken a szántóként való használatot, mint az eddigi használati módot, az esetek többségében korlátozni ugyan nem szükséges, de javasolt a művelési ág megváltoztatása úgy, hogy az a lelőhelyek tartós és további romlással nem járó fennmaradását garantálja. Javasolt a gyeperővel művelési ág és ennek megfelelően a füvesítés után kaszálóként vagy legelőként való hasznosítás bevezetésének megfontolása.

A gyep, rét, legelő művelési módok a régészeti lelőhelyek állapotának háborítatlan megőrzése szempontjából kifejezetten kedvezőek, ilyen területen jelenleg egyetlen lelőhely sem található. Javasolt törekedni e felületek megőrzésére és lehetséges kiterjesztésére a régészeti lelőhelyeken és környezetükben.

A kert, szőlő vagy gyümölcsös kialakítása, illetve erdő telepítése többnyire jelentős veszélyt jelenthet a régészeti lelőhelyekre nézve, ugyanis a szőlő- és kertműveléshez, illetve az erdőgazdálkodáshoz általában kapcsolódó műveletek (pl. tuskózás, rigolozás) a lelőhelyek vagy lelőhelyrészek megsemmisülésével járhatnak. E tevékenységeket ezért a régészeti lelőhelyek területén kerülni kell. Az örökségvédelmi hatóság örökségvédelmi hatástanulmány készíttetését írhatja elő újrahasznosításra, más célú hasznosításra vagy telekalakításra irányuló földhivatali eljárás esetén. Erdővel fedett területen egyetlen lelőhely (5. lelőhely) lelőhely fekszik.

Régészeti érdekű terület a település közigazgatási területére eső valamennyi vízfolyás vagy állóvíz partszakasza, még ha ezekben ma már nem is található víz, illetve az egykori források környéke is. A jelen művelési ágaktól eltérni ezeken a területeken nem kell, jelenségek vagy leletek észlelése esetén azonban a jogszabályok által előírt tennivalókon túl értesíteni kell a helyi jegyző útján a területileg illetékes örökségvédelmi hatóságot és megyei hatókörű városi múzeumot is, hogy a lelőhely bekerülhessen a közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásba. Amennyiben ezeken a területeken belül azonosítani sikerül a konkrét lelőhelyeket, azokra a továbbiakban a nyilvántartott régészeti lelőhelyekre vonatkozó szabályok és eljárások vonatkoznak. Újabb, jelentős földmunkával járó beruházás vagy változtatás ezért egyik ilyen területen sem javasolt. Amennyiben mégis beépítésre kerül régészeti érdekűként számon tartott terület, fel kell készülni régészeti lelőhely előkerülésére, ami az ott folyó munkálatokat lelassíthatja.

Egy-egy nagyobb területet érintő beruházás esetén – így esetleg útépités, zöldmezős beruházás nyomvonalának, helyének végleges meghatározását megelőzően – célszerű külön örökségvédelmi hatástanulmány készíttetése. A hatástanulmány készítése során alkalmazott, nem roncsoló módszerek (légi fotó, terepbejárás, geofizikai felmérés) és szondázó kutatások segítségével a lelőhely kiterjedése és jellege viszonylag jól meghatározható. A terv véglegesítését megelőzően, saját megrendelésre készített örökségvédelmi hatástanulmány révén elkerülhető, hogy az engedélyeztetési fázisban az örökségvédelmi hatóság a kérelmet elutasítsa vagy a tervek módosítását írja elő. Egy-egy konkrét beruházás tervezési fázisában ezért mindenképpen érdemes egyeztetni az illetékes örökségvédelmi hatósággal.

Amennyiben a lelőhelyeken és régészeti érdekű területeken kívül kerülne elő lelet vagy jelenség, akkor a korábban részletesen leírt jogszabályok szerint kell eljárni.

Régészeti szempontból alapvetően fontos, hogy minden egyes nyilvántartott lelőhelyet érintő munkálat esetében biztosított legyen a régészeti felügyelet. Tekintettel azonban a törvényi szabályozásra, amely szerint a beruházások esetében a szükségessé váló régészeti feltárások

költségét a beruházónak kell állnia, valamint a váratlanul előkerülő lelőhelyek kapcsán szükséges mentő feltárások által okozott időkiesésre egy-egy beruházás során, a nem kellően motivált felek miatt a gyakorlatban továbbra is számolni kell a régészeti jelenségek egy jelentős részének dokumentálatlan pusztulásával. Ennek elkerülése érdekében szükséges az előrelátó tervezés, valamint a fejlesztések során az örökségvédelmi többletköltségek tervezése.

3.2 Az önkormányzati feladatok meghatározása

A jelenlegi károsan ható folyamat (talaj bolygatása) a fokozatos állagromlást jelenti a lelőhelyek számára. E folyamat elméletileg visszafordítható vagy legalább is megállítható lenne, ha a területeken a talajművelést a lentebb felvázolt módon megváltoztatnák. Ehhez a helyi adminisztráció (Önkormányzat), a szakemberek (örökségvédelmi hatóság, Megyei Múzeum) és az érintett magánszemélyek vagy vállalkozások konstruktív együttműködése szükséges. Ellenkező esetben a folyamat megfordíthatatlannak látszik és előbb-utóbb menthetetlenül a régészeti lelőhelyek teljes megsemmisüléséhez vezet.

4. Összefoglalás

A település bel- és külterületén máig összesen 5 régészeti lelőhely (terület) áll a Kötv. általános elvei alapján védelem alatt.

Ezek között kiemelten védett és fokozottan védett régészeti lelőhely nem található. A vonatkozó kormányrendelet értelmében a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyen a hatóság örökségvédelmi engedélye szükséges – a más hatóság (örökségvédelmi szakhatóság hozzájárulásával vagy szakkérdés vizsgálata alapján kiadott) engedélyéhez nem kötött – minden, 30 cm mélységet meghaladó földmunkához, tereprendezéshez, valamint depó, feltöltés, töltés létesítéséhez és a régészeti emlék megóvási, konzerválási munkálataihoz.

Minden ismert és nyilvántartott lelőhely esetében már a jelenlegi humuszréteg bolygatása (eltávolítása) is sérti a régészeti örökség földben rejlő emlékeit. Amennyiben ezek területén elkerülhetetlen az építési tevékenység, annak eljárásába a kulturális örökségvédelmi hatóságot be kell vonni. Ilyen esetben megelőző régészeti feltárássra kell számítani, amelynek költségeit a beruházónak kell viselnie.

A jelenleg hatályos jogszabályok szerint a település területén a régészeti feladatellátásra nagyberuházások kivételével a Wosinsky Mór Megyei Múzeum (7100 Szekszárd, Szent István tér 26.) jogosult.

Régészeti ügyekben szakhatóságként, illetve szakkérdés vizsgálatában jelenleg a Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatala (7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13., tel: 06 (74) 505-600, e-mail: epitesugy.szekszard@tolna.gov.hu) az illetékes.

Ez a hatástanulmány a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok alapján készült. A település területén időközben előkerülő lelőhelyekről a nyilvántartást vezető hatóság (Miniszterelnökség) vezet közhiteles nyilvántartást. Javasolt minden tervezett beruházás előtt a lelőhellyel való érintettségről időben meggyőződni.

A HÉSZ-be javasolt szövegrész

„(1) Régészeti érintettség esetén a hatályos kulturális örökségvédelmi jogszabályok alapján kell eljárni.

(2) Minden olyan esetben, amikor régészeti lelet vagy annak tűnő tárgya, régészeti emlék vagy régészeti jelenség kerül elő, a területileg illetékes jegyzőt értesíteni kell, aki haladéktalanul tájékoztatja az örökségvédelmi hatóságot, a további intézkedésig a munkálatokat fel kell függeszteni, a terület őrzéséről a megtaláló köteles gondoskodni.

(3) A régészeti örökséget és a műemléki értéket érintő kérdésekben a központi közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásban és a rendezési tervhez készített örökségvédelmi hatástanulmányban foglaltak együttesen irányadók.”

5. Nyilatkozat

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy a hatástanulmány régészeti munkarésze az örökségvédelmi jogszabályok és a hatósági eljárások figyelembe vételével készült.

A hatástanulmány egy nyomtatott, aláírt példányát és egy digitális változatát a megrendelőnek átadtam.

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy régész diplomával rendelkezem és a 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet 84. § (2) a) és a 439/2013. (XI. 20.) kormányrendelet 4. § (1) a) pontja alapján van jogosultságom a régészeti szakterületi munkarész elkészítésére.

Régész diploma száma: 947/2001. sz. (ELTE-BTK)

Régészeti szakértői nyilvántartási szám: 15-022.

Tamási, 2019. december 20.

dr. K. Németh András

7090 Tamási, Eötvös u. 10.
tel.: 30/405-1986

Mellékletek:

1. melléklet:

Régészeti lelőhelyek Alsónána közigazgatási területén (2019. november 30-i állapot)

2. melléklet:

Alsónána község határának térképe az ismert régészeti lelőhelyekkel

1. melléklet

Régészeti lelőhelyek Alsónána közigazgatási területén

1. Alsónána – Malomalja-dűlő

Lelőhely-azonosító: 19951

A lelőhely megjelölése: késő rézkori (Baden-kultúra) telep

A lelőhely leírása: Alsónána belterületétől délre, a Mórágyra vezető út keleti oldalán 1972-ben mélyszántás során a késő rézkori Baden-kultúra telepének nyomai kerültek felszínre. A helyszínelést B. Horváth Jolán végezte, aki több paticsos, égett foltot és házhelyeket figyelt meg, amelyekből kerámiatöredékeket és állatcsontokat gyűjtött. 2003-ban Ódor János Gábor közműfektetés régészeti felügyelete során a halastótól keletre átvágott rézkori gödröt figyelt meg, amelyből néhány jellegtelen kerámia- és paticsötredéket gyűjtött.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 064/2, 064/4–6

2. Alsónána – Régi faluhely / Klokocsek-oldal / Aldetorf

Lelőhely-azonosító: 41936

A lelőhely megjelölése: Árpád-kori telep

A lelőhely leírása: Alsónánától keletre a német Aldetorf és magyar megfelelője, a Régi faluhely dűlőnév őrzi a középkori Nána falu emlékét. A helyi hagyomány szerint itt állt a török hódoltságig a falu. A Régi-faluhely dűlő Alsónána északi részétől keletre, a patak bal partján fekszik. K. Németh András 2003-ban a dűlő középső részének alsó, patak menti részén kb. 200 méter hosszan Árpád-kori edénytöredékeket gyűjtött a szántásban.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 092/2, 0115/2

3. Alsónána – Régi faluhely 2. lelőhely

Lelőhely-azonosító: nyilvántartásba vétel alatt

A lelőhely megjelölése: középkori templom, középkori temető

A lelőhely leírása: Egyed Antal 1828-as leírása szerint „*Régi puszta templomra emlékeznek a lakosok, hogy volt a helységtől nem messze napkelet felé, de a melyből már semmi sem látszik. Erről semmit sem hallottak a mostani lakosok.*” Egy 1833 és 1847 között keletkezett leírás szerint „*ott, a hol most a falu áll, ezelőtt semmi féle házak nem voltak; hanem a határban az előtt egy falu igenis állott, mellynek nyomát még most is láthatni, nevérol és történetéről azonban a nép mit sem tud.*” Wosinsky Mór 1891-es kérdőívében is említenek melléklet nélküli csontvázakat innen. K. Németh András, Czövek Attila és K. Tóth Gábor 2017-ben lakossági bejelentés nyomán helyszínelést végzett a Régi faluhely nevű dűlőben azonosított Árpád-kori teleptől északkeletre fekvő dombon, amelyet az említett lelőhelytől egy enyhe, széles, délnyugat felé beugró mellékvölgy választ el. A búzavetésben a domboldal nyugati, a patak felé lejtő részén néhány 10 méter átmérőjű körben pár nagyobb kő- és tégladarabot, valamint embercsontot figyeltünk meg.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0109/8

4. Alsónána – Második völgy bejárata

Lelőhely-azonosító: nyilvántartásba vétel alatt

A lelőhely megjelölése: Árpád-kori telep

A lelőhely leírása: K. Németh András 2019-ben a Második völgy bejáratánál, a völgyben folyó patak nyugati oldalán, egy a patak mentén szélesen elnyúló földnyelven sűrű növényi vegetációban néhány Árpád-kori cseréptöredéket gyűjtött, köztük egy csigavonalas oldaltöredéket.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0140/7

5. Alsónána – Nánai magaslat (Várdomb 8; Várdomb 10)

Lelőhely-azonosító: 32162

A lelőhely megjelölése: Árpád-kori földvár (?)

A lelőhely leírása: Várdomb és Alsónána között emelkedik a Nánai magaslat. A völgy fölé erősen kiugró domb földvárnak alkalmas terület. Tetején bozótos erdő van, keleti oldala szakadékos, nyugati oldala teraszozott. A domb nagyjából kerek. Miklós Zsuzsa Tolna megyei várainak kutatásakor figyelt fel a terület stratégiai adottságaira, 2001-ben és 2004-ben légi fotózta, de sem 2001-es, sem 2004-es terepbejárásakor nem talált régészeti bizonyítékot rá. 2017-ben Czövek Attila is bejárta a vegetáció miatt csak korlátozottan kutatható magaslatot, ahol szintén nem talált régészeti korú leletet. Mindezek ellenére nem vethetjük el a domb erődített voltát, amire utal Miklós Zsuzsa 2003-ban készített légi infrafotója. Ezen a környezeténél sötétebb vörös kör, egy esetleges sáncárok nyoma volt látható.

A lelőhely az alábbi, korábban önálló lelőhelyként kezelt lelőhelyeket tartalmazza:

- Nánai magaslat / Várdomb 10. lelőhely; azonosító: 32162

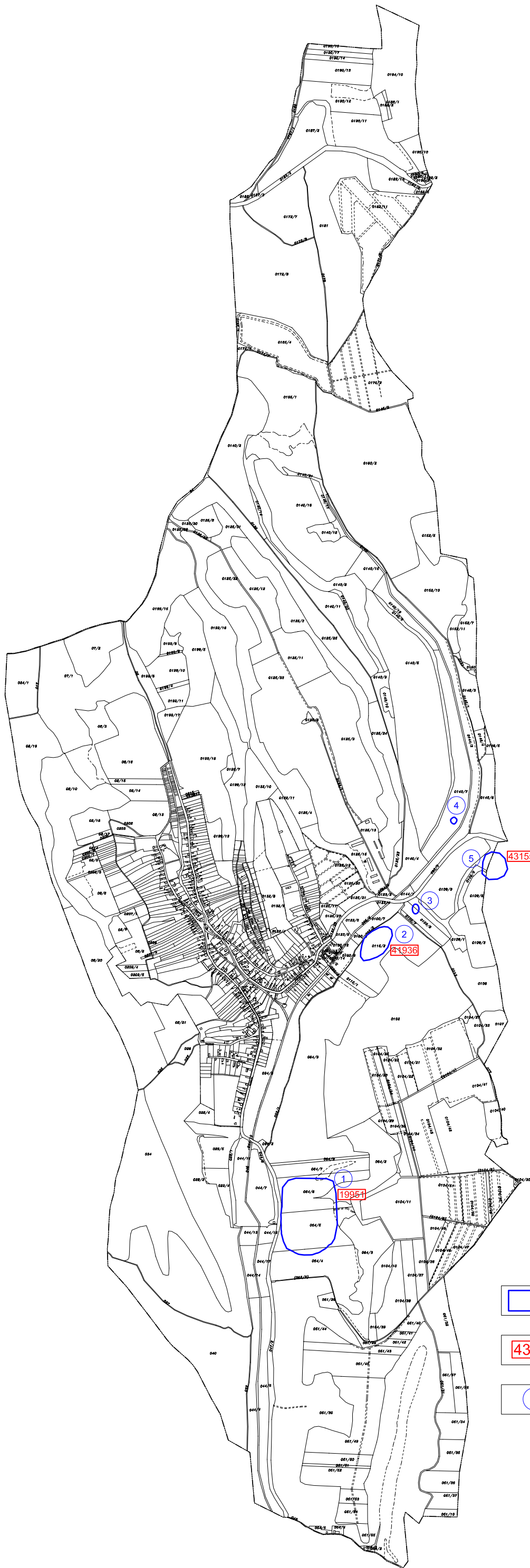
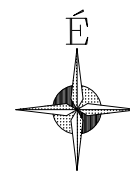
- Várdomb – ÉNy /Vasútállomás; azonosító: 43155

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

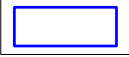
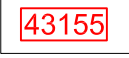

A lelőhely veszélyeztetettsége: erdőművelés (telepítés előtti földforgatás)

Hrsz.: 0109/1, 0109/5, 0109/6 (Alsónána); 1209/59–61, 1209/64, 1209/68, 1212/1, 1213/1, 1216/1, 1217/1, 1218/1, 1221/1, 1760 (Várdomb)

ALSÓNÁNA KÖZSÉG RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

JELMAGYARÁZAT

- régészeti lelőhely
- régészeti lelőhely azonosító
- régészeti sorszám

Kiegészítés örökségvédelmi hatástanulmányhoz

Régészeti szakterületi munkarész

Alsónána község településrendezési eszközeihez

Készítette:

Wosinsky Mór Megyei Múzeum

Szekszárd, 2021. május 10.

Bevezetés

Alsónána község településrendezési eszközeinek készítése során az alábbiakban részletezett területek besorolása változik, ezért szükségessé vált az örökségvédelmi hatástanulmány kiegészítése. A vizsgált terület a település északi szélén, egy valamikori patakmeder keleti oldalán, a Kossuth utca végén található.

1. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése

1.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

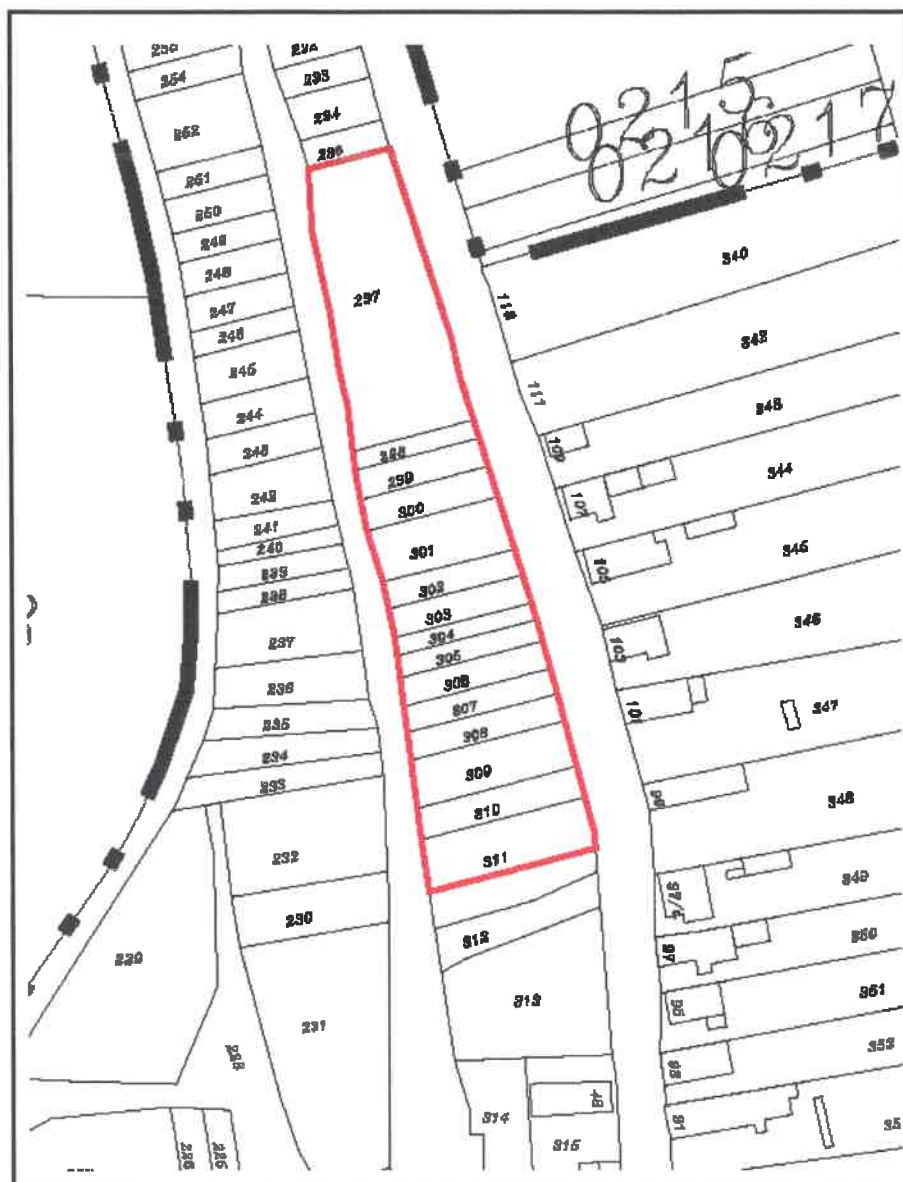
1.1.1. 297-310 helyrajzi számú terület, illetve 311 helyrajzi számú terület egy része

A Kossuth utca északi végében lévő, egymással szomszédos, a jelenleg hatályos településrendezési eszközök szerint kertes mezőgazdasági területbe sorolt ingatlanok falusias lakóterület besorolásba kerülnek, mivel az érintett ingatlanokon az önkormányzat a lakóterület bővítését tervezi.

2. Vizsgálat

A Wosinsky Mór Megyei Múzeum 2021. május 7-én, esős, szeles időben, Czövek Attila régész vezetésével terepbejárást végzett a változtatással érintett területen.

A vegetáció, a mezőgazdasági művelés miatt a terepen pontosan nem volt mindig lehatárolható ugyan a telekhatár, de ettől függetlenül a kérdéses területeket sikerült szemlézni, s részben sikerült régészetileg is megvizsgálni.

A vizsgálandó terület (pirossal jelölve)

2.1. 297-310 helyrajzi számú terület, illetve 311 helyrajzi számú terület egy része

A legészakabbra lévő 297 helyrajzi számú terület, amelyet a korábbi úrfotók alapján szántóföldként használtak, jelenleg megműveletlen, magasan felgazosodott volt, így itt érdeemben nem tudunk régészeti célú vizsgálatot végezni. A 298-301 helyrajzi számú ingatlanokon konyhakerti művelés van jelenleg, így itt lehetőségünk volt a klasszikus felszíni kutatásra. A 302-311 helyrajzi számú ingatlanokat egy tagban szántóföldi művelés alá vonták, s jelenleg már magasabb gabona van benne, így itt sem volt módunk régészeti terepbejárásra.

3. Az 1.1. pontban szereplő változások hatásai a régészeti örökségre

3.1. 297-310 helyrajzi számú terület, illetve 311 helyrajzi számú terület egy része

A kutatható 298-301 helyrajzi számú ingatlanokon nem került elő régészeti jelenség vagy lelet.

4. Összefoglalás

A vizsgált területeken nem került elő régészeti lelőhely vagy lelet. Ugyanakkor a használatukból következően a 15-ből csupán négy ingatlanon (hrsz.: 298-301) volt lehetőség a mezőgazdasági művelési jellegüknél fogva érdemi régészeti terepbejárást végezni, a többi helyen inkább csak szemlére került sor.

Az elvégzett felszíni leletgyűjtési módszerrel a régészeti lelőhelyek megléte nem mutatható ki teljes bizonyossággal, ezért fontos hangsúlyozni – amint az örökségvédelmi hatástanulmány értékvédelmi terv című része részletesen is leírja –, hogy régészeti lelet, jelenség vagy emlék váratlan előkerülése esetén azt a jogszabályban meghatározott módon be kell jelenteni, a tevékenységet szüneteltetni, majd ezt követően az illetékes, feltárássra jogosult intézmény elvégzi a mentő feltárást.

Szekszárd, 2021. május 10.

Ódor János Gábor
megyei múzeum-igazgató

5. Képmelléklet

1-2.kép: A felgazosodott 297 helyrajzi számú ingatlan

3-4.kép: A konyhakertként művelt 298-301 helyrajzi számú területek

5.kép: Az egy tagban művelt és jelenleg búzával vetett 302-311 helyrajzi számú területek